

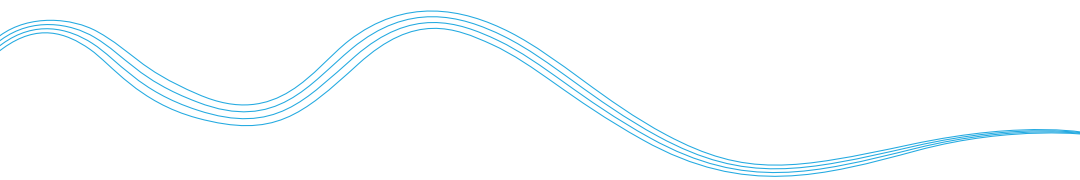

Vogels van de Landschotse Heide in 2024

Broedvogels 2024 met een vergelijking hiervan met vroeger.

Jacques van Kessel

Landschotse Heide een Natura 2000 gebied van Brabants Landschap in Middelbeers.

Rapportage ten behoeve van Stichting Brabants Landschap.

Samenstelling: Jacques van Kessel.

Veldwerk: Bep Janssen, Wilma Meurs, Wim Deeben, Toos Deeben, Ellen van Beek, Theo Kampshof, Rieneke Rozijn, Hanneke Coolen–Colsters, Chris Tönissen en Jacques van Kessel.

Foto's: Rieky Hermans, Richt Nicolai, Mirian Sweegers, Jules Andela, Maarten-Jan van den Braak, Sven Coolen, Toon van Kessel, Wim Deeben, Peter van Gils Geert de Wit (tekening) en Jacques van Kessel.

Uitgave: Vogelwerkgroep de Kempen December 2024.

Watersnip.

Foto: Peter van Gils.

INHOUD

Inleiding	4
Gebiedsbeschrijving	5
Werkwijze	8
Resultaten inventarisatie	12
Bespreking van de resultaten	14
Aanbevelingen	42
Dankwoord	44
Literatuur	45
Bijlage 1. Waarnemingen niet-broedvogels in 2024 (periode januari t/m oktober)	47
Bijlage 2. Voormalige broedvogels vanaf 1973	61
Bijlage 3. Waterstanden in 2020, 2024	67
Bijlage 4. Luchtfoto's 2024	69

Inleiding.

Aanleiding voor dit verslag is dat zo'n vijftig jaar geleden Chris Tönissen en ik een eerste inventarisatie hadden gemaakt van vogels en planten van de Landschotse Heide (J. van Kessel, & C. Tönissen, 1973).

Nu in 2024 vonden wij het zinvol om een beperkt aantal broedvogelsoorten te inventariseren en te vergelijken met andere inventarisaties in de afgelopen 50 jaar.

De adviezen die in dit rapport aan Brabants Landschap worden gegeven zijn vrijblijvend. Doel is het geven van een overzicht van waarnemingen van een aantal broedvogelsoorten, niet-broedvogels en voormalige broedvogels vanaf 1973.

Gaai.

Foto: Jacques van Kessel.

Gebiedsbeschrijving.

Eigendomssituatie.

De Landschotse Heide is gelegen ten zuiden van Middelbeers in de gemeente Oirschot en grotendeels in eigendom van Brabants Landschap. De oude visvijvers Cremersvennen gelegen ten oosten van het Keijenhurkven zijn in particulier bezit. Ook Staatsbosbeheer, gemeente Oirschot, de kerk van Middelbeers en enkele particulieren hebben nog eigendommen in het gebied.

Biotoop beschrijving.

Ten oosten van de Landschotse Heide, een Natura 2000 gebied, ligt het beekdal van de Kleine Beerze en ten westen het beekdal van de Grootte Beerze. Aan de noord- en noordwestzijde loopt een hoge zandrug die deel uitmaakt van de Midden-Brabantse dekzandrug. Aan de zuidoostzijde van de Keijenhurk ligt een moeras met veel wilde gagel en enkele oude visvijvers (Cremersven). Verder bestaat het 240 ha grote natuurgebied uit droge en natte heide, 9 vennen, randbossen en weilanden.

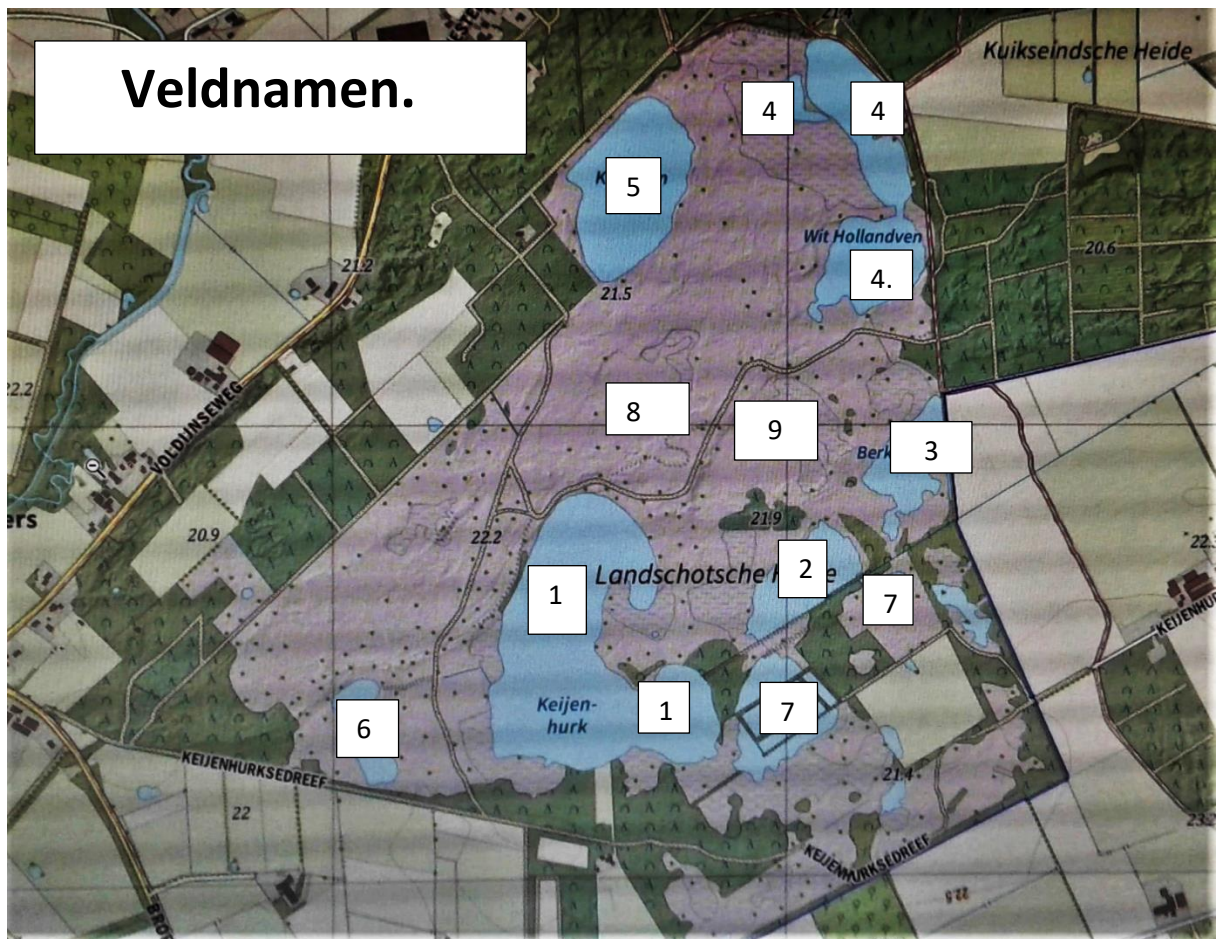
Veranderingen van het gebied.

Met name aan de westzijde van de Landschotse Heide zijn landbouwpercelen aangekocht en omgevormd tot natuurgebied. Hier liggen enkele weilanden met poelen en graanveldjes. Afgelopen 10 – 15 jaar heeft Brabants Landschap veel pijpenstrootje geplagd waardoor er meer variatie in de begroeiing is ontstaan. Na enkele extreem droge jaren was 2024 een extreem nat jaar met zeer hoge waterstanden in de vennen. Tot aan de ruilverkaveling en ontginningen was hier sprake van zeer hoge waterstanden, zo vertelde een boer mij die aan de Kuikseindseweg woonde. Als kinderen konden zij vanaf hun boerderij schaatsen naar het Withollandsvan en verder naar Keijenhurkven en zelfs tot aan de Grijze Steen.

Begrenzing werkgebied in oranje lijnen.

Veldnamen.

1. Keijenhurkven.
2. Vissersven.
3. Berkven.
4. Withollandsven.
5. Kromven.
6. Scherpven.
7. Cremersven (particuliere visvijvers).
8. Klein Mosven.
9. Groot Mosven.

Werkwijze.

De opzet van dit onderzoek is om de broedvogelstand van 2024 te vergelijken met die van 30 tot 50 jaar geleden, met diezelfde werkwijze.

Het gebied is in de periode maart – juli 2024 regelmatig bezocht, soms meerdere keren per week. Daarbij zijn van de belangrijkste vogelsoorten de zangposten en aantallen geteld en op kaart ingetekend. Steeds zijn binnen twee dagen deze veldgegevens per soort verwerkt, en na de veldbezoeken geclusterd en op stippenkaarten verwerkt. Hierbij zijn de richtlijnen van Sovon BMP m.b.t. het aantal geldige en vereiste waarnemingen, normbezoeken, datumgrens, fusieafstand, clusterrichtlijnen en territoriumbepaling gevolgd. Er is afgeweken van de Sovon BMP methode omdat er geen broedcodes op veldkaarten zijn ingevuld (broedcode is een aanduiding van broedzekerheid). Verder zijn er geen vroege ochtend- en nachtbezoeken afgelegd.

Er zijn behoorlijk wat bezoeken overdag uitgevoerd (119 uur), en er zijn een aantal extra bezoeken geweest voor watervogel- en roofvogeltellingen (totaal 47 bezoeken).

Ook is dankbaar gebruik gemaakt van losse waarnemingen van voornamelijk niet-broedvogels van de volgende personen: Jules Andela, Jan Benoist, Linda Bierings, Crista Casteleins, Hans Cornelissen, Peter Corstiaans, Afke van Dijkhuizen, Paul Dobbelaar, Jeanne van Dommelen, Sint Exupery, Jos van Gool, W. Hallink, Tom Heijnen, Rieky Hermans, Frits van Hout, Jan Huygevoort, Nicole Janinhoff-Verdaat, Peter Krijnen, Harrie van der Leij, Magriet Lelieveld, Dana van Loo, Jan Meynard van Emst, Connie Neutkens, Cees Pasmans, Lex Peeters, Cor van Pelt, Paul Prinsen, Pieter Prinssen, Rieneke Rozijn, Wil Smets, Jeanne Soetens, Jeroen Stevens, Pieter Timmers, Chris Tönissen, Rolf Veenhuizen, C.H. J. van de Ven, Nico Venema, Hans Verdaad, Dirk Verheedt, Adri Vermeeren, Martijn Vogels, Jan Vriens en Maartje Weltje. Van de site Waarneming.nl is informatie van de volgende vogelsoorten gebruikt: Porseleinhoen, Houtsnip, Nachtzwaluw, Veldleeuwerik, Roodborsttapuit, Grasmus en Sprinkhaanzanger.

Beperkingen.

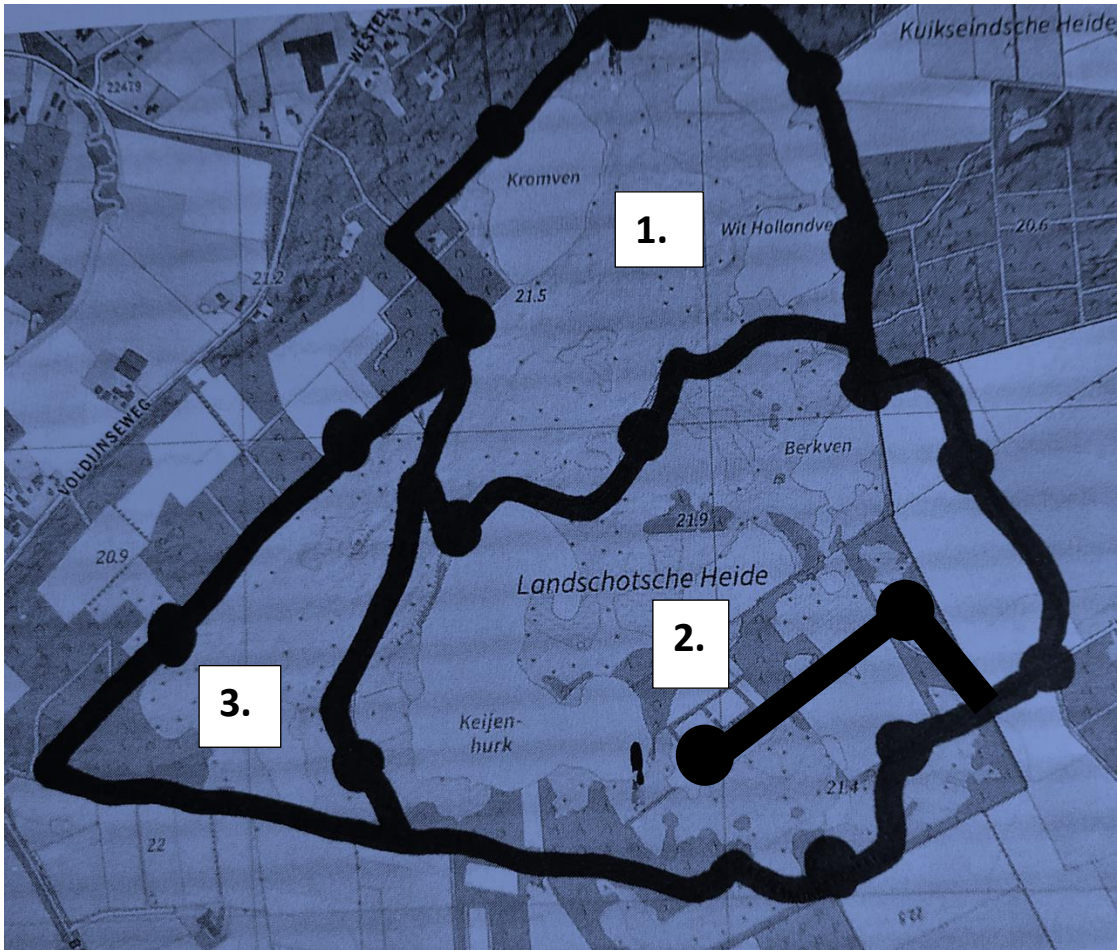
Niet alle vogelsoorten zijn geteld. Er is eenzelfde werkwijze gebruikt als in 1972 – 1973. Dit betekent wel een afwijking t.o.v. de huidige Sovon BMP-methode. Op de veldkaarten zijn geen broedcodes ingevuld (broedcode is een aanduiding van broedzekerheid). Er zijn geen ochtend- en nachtbezoeken afgelegd.

In 1973, 1985, 1992, 1994, 2014 en in 2020 zijn ook niet alle soorten geteld. Alleen in 1992 zijn alle soorten geteld. In het gebied zijn enkele delen waar weinig paden zijn, dat is een behoorlijke beperking omdat lang niet alles goed is te overzien.

Van een aantal soorten zijn ook gegevens uit het verleden gebruikt, maar niet alle oude waarnemingen of broedvogeldata zijn in dit verslag verwerkt. Het was ook niet mijn opzet om **alle** historische data te vermelden, dat kunnen andere onderzoekers later alsnog doen. In dit verslag is een eerste aanzet gegeven voor wat betreft het overzicht voormalige broedvogels.

Deelgebieden.

Het gebied is verdeeld in drie deelgebieden. De bezoeken zijn via de zwarte lijnen zowel lopend als per fiets afgelegd. De zwarte knooppunten zijn observatieplaatsen waar even is stilgestaan om een goed overzicht te krijgen van de aanwezige soorten. Tijdens de meeste veldbezoeken zijn alle deelgebieden bezocht.

Veldbezoeken.

47 veldbezoeken. Tussen haakjes het aantal uren. In totaal zijn 119 uren besteed aan veldwerk.

26-04-2024	Ochtend (3)	Ellen van Beek, Jacques van Kessel.
29-04-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
30-04-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
06-05-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.
09-05-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.
11-05-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.
12-05-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.
13-05-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.
14-05-2024	Ochtend (3)	Bep Janssen, Wilma Meurs, Jacques van Kessel.
15-05-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel
16-05-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
18-05-2024	Ochtend (3)	Bep Janssen, Theo Kampshof, Jacques van Kessel.
19-05-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
20-05-2024	Ochtend (3)	Bep Janssen, Jacques van Kessel.
22-05-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.
23-05-2024	Ochtend (3)	Wim Deeben, Toos Deeben, Bep Janssen, Jacques van Kessel
25-05-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
26-05-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
28-05-2024	Ochtend (3)	Bep Janssen, Wilma Meurs, Rieneke Rozijn, Chris Tönissen, Jacques van Kessel.
30-05-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.
31-05-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
02-06-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.
05-06-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
06-06-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
07-06-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.
08-06-2024	Ochtend (3)	Bep Janssen, Jacques van Kessel.
12-06-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
13-06-2024	Ochtend (3)	Wim Deeben, Toos Deeben, Bep Janssen, Jacques van Kessel.
14-06-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.
16-06-2024	Kort bezoek (2)	Hanneke Coolen-Colsters, Jacques van Kessel.
17-06-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.
20-06-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.
20-06-2024	Avond bezoek (2)	Bep Janssen, Rieneke Rozijn, Chris Tönissen, Frans Kolsters, Jochem Sloothaak, Jacques van Kessel.
21-06-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
22-06-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
23-06-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.
24-06-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.
28-06-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
30-06-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.
01-07-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
02-07-2024	Ochtend (3)	Bep Janssen, Wilma Meurs, Jacques van Kessel.
04-07-2024	Ochtend (3)	Jacques van Kessel.

05-07-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
07-07-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
08-07-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
11-07-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.
14-07-2024	Kort bezoek (2)	Jacques van Kessel.

Overzicht vogels die niet zijn geteld.

De volgende algemene vogelsoorten zijn niet geteld, maar deze zijn wel als broedvogel vastgesteld: Boomkruiper, Ekster, Gaai, Groenling, Grote bonte specht, Holenduif, Houtduif, Huismus, Kauw, Koolmees, Kuifmees, Merel, Pimpelmees, Roodborst, Spreeuw, Staartmees, Tjiftjaf, Tuinfluiter, Turkse tortel, Vink, Winterkoning, Witte kwikstaart, Zanglijster, Zwarte mees en Zwartkop.

Inventarisaties vroeger.

Kessel, J., C. Tönissen, 1973. Beheersplan Landschotse Heide. Vogelwerkgroep de Kempen.
Methodie: verzameling losse veldwaarnemingen. Niet alle soorten zijn geteld.

Peeters, L., 1985. Vogels van de Utrecht Landschotse Heide en Beerse Broek. Blauwe Klauwier jaargang 11 en jaargang 12. Vogelwerkgroep de Kempen.

Aarts, P., J. de Bie, P. Keij, G. Stoker, 1992. Broedvogelinventarisatie van de Landschotse Heide.
Alle soorten geteld.

Kolsters, J., P. Aarts, 1993, 1994, Broedvogels van de Landschotse Heide in 1993 en 1994. Vogelwerkgroep de Kempen.
Niet alle soorten zijn geteld.

J. Cools 2014. Onderzoek naar broedvogels, dagvlinders, sprinkhanen, krekels, vaatplanten en reptielen in het gebied Landschotsche Heide nabij Westelbeers. Ecologisch Adviesbureau Cools.
Niet alle soorten geteld.

J. Cools, 2020. Soortenkartering in de gebieden Landschotsche Heide, Kleine Beerze en de Baest. Opdrachtgever: Ecologisch Adviesbureau Cools.
Niet alle soorten geteld.

Resultaten inventarisatie.

Broedvogels 2024.

Overzicht broedvogels (soorten op de **Rode Lijst** dikgedrukt).

Soort	Aantal territoria	Soort	Aantal territoria
Dodaars	10	Koekoek	2
Fuut	8	Boomleeuwerik	5
Geoord fuut	10	Veldleeuwerik	5
Knobbelzwaan	1	Oeverzwaluw	42
Grauwe gans	20	Roodborsttapuit	12
Grote Canadese gans	5	Grasmus	11
Nijlgans	4	Sprinkhaanzanger	1
Krakeend	6	Fitis	14
Zomertaling	1	Spotvogel	1
Wintertaling	3	Bosrietzanger	1
Slobeend	3	Wielewaal	2
Tafeleend	2	Kokmeeuw	75
Kuifeend	4	Nachtzwaluw	9
Wilde eend	12	Boompieper	14
Havik	1	Graspieper	2
Sperwer	1	Blauwborst	3
Buizerd	1	Grauwe klauwier	1
Boomvalk	1	Grote lijster	4
Torenavalk	1	Zwarte kraai	5
Kwartel	1	Bonte vliegenvanger	5
Fazant	1	Gekraagde roodstaart	9
Porseleinhoen	1	Rietgors	3
Kievit	3	Putter	4
Meerkoet	10	Kneu	6
Scholekster	1	Geelgors	5
Houtsnip	2	Groene specht	2
Wulp	1	Kleine bonte specht	2
Watersnip	1	Zwarte specht	1
<hr/>			
Aantal soorten	56	Aantal territoria	361

Het voorgaande overzicht geeft een goed beeld van de meest belangrijke kensoorten als broedvogel. Met recht kan gezegd worden dat er verrassend veel soorten het gebied bezocht hebben. Hoewel er sprake is van een **achteruitgang van een aantal vogelsoorten**, is dit gebied nog steeds een waardevol heide- en vennen gebied.

Leuke broedvogelsoorten in 2024 in dit Natura 2000 gebied zijn Wulp, Porseleinhoen, Grauwe klauwier, Geoorde fuut, Blauwborst, Zomertaling, Oeverzwaluw, Kwartel, Watersnip, Wintertaling, Slobeend, Tafeleend, Houtsnip, Nachtzwaluw, Boomvalk, Havik, Torenavalk, Graspieper, Spotvogel, Sprinkhaanzanger, Wielewaal, Kleine bonte specht, Groene specht, Zwarte specht, Grote lijster en Kneu.

Bespreking van de resultaten.

Broedvogels.

Geoorde fuut.

10 territoria vastgesteld.

Foto: Jacques van Kessel.

1982	1983	1987	1988	1992	1993	1994	2024
1 terr.	2 terr.	1 terr.	4 terr.	0 terr. droog jaar	0 terr. droog jaar	13-14 terr. nat jaar	10 territoria nat jaar

Dodaars.

10 territoria vastgesteld.

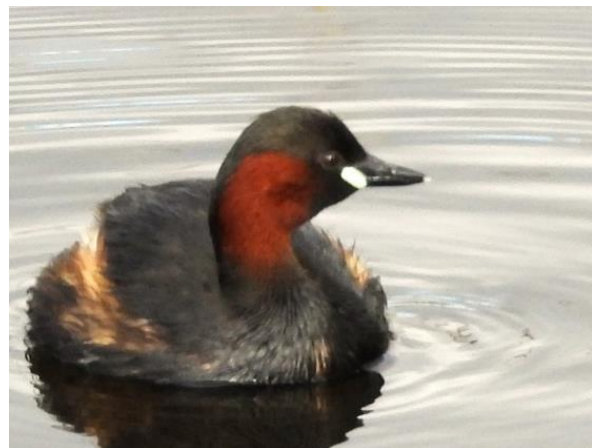
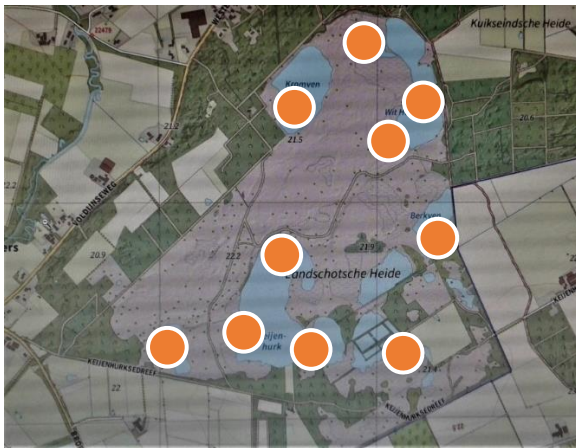

Foto: Jacques van Kessel.

Bij 6 territoria ook jongen gezien. Volgens Vogelbescherming Nederland is dit een kwetsbare soort.

1980 – 1985 8-10 terr.	1992 1 terr. droog jaar	1993 2 terr. droog jaar	1994 13-15 terr. nat jaar	2024 10 territoria nat jaar
----------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------	--	--

Fuut.

8 territoria vastgesteld.

In 2024 was er sprake van extreem hoge waterstanden in vennen. Ook diverse zandpaden stonden onder water en op verschillende plaatsen zwommen Amerikaanse Hondsvijjes over de ondergelopen paden. Dit betekende dat er een zeer groot voedselaanbod was, waarvan soorten als Fuut, Geoorde fuut en Dodaars hebben geprofiteerd. In het Berkven en Withollandsven is twee keer een bezet nest van Futen verloren gegaan door stijgende waterstanden.

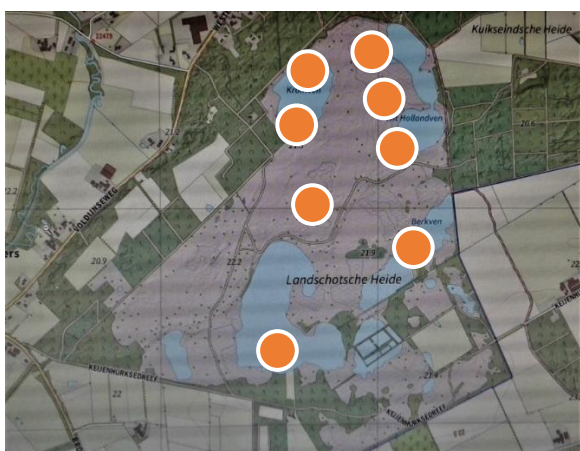
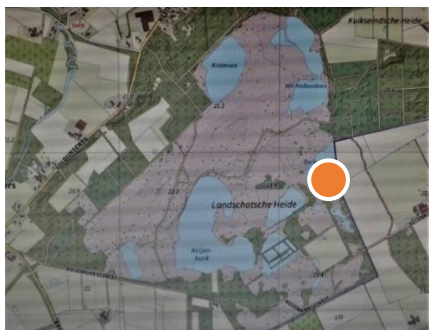

Foto: Jacques van Kessel.

1982 4 terr.	1983 2	1984 1	1985 4	1986 10	1987 9	1988 11	1989 9	1992 5 terr. droog	1993 0-1 droog	1994 2 nat jaar	2024 8 territoria nat jaar
------------------------	------------------	------------------	------------------	-------------------	------------------	-------------------	------------------	---------------------------------	-----------------------------	------------------------------	---

Knobbelzwaan.

1 territorium vastgesteld.

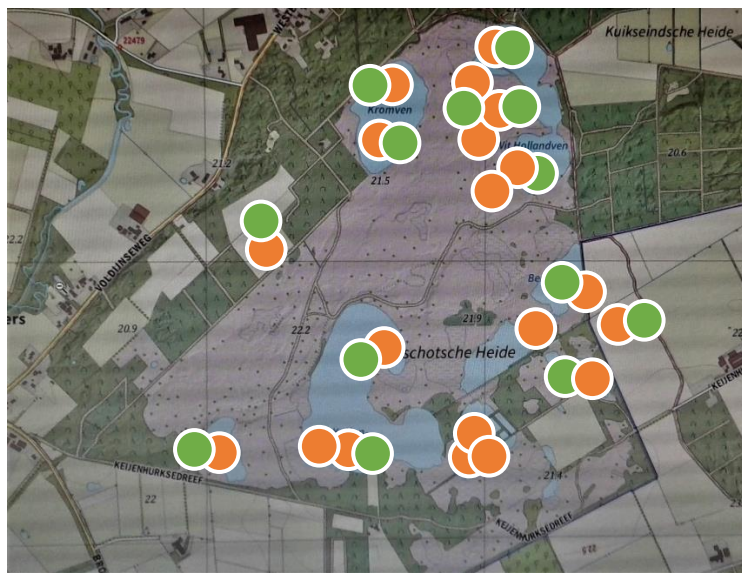

Grauwe gans.

20 territoria vastgesteld (oranje).

Waarvan 13 territoria met jongen (groen) .

Er is sprake van een toename in aantallen ten opzichte van 1994 en 2020. Opvallend veel zwerf bewegingen van groepen Grauwe ganzen naar beekdal van de Grootte Beerse en van de Kleine Beerse.

1973	1994	2020	2024
0 territoria	0 territoria	4 terr.	20 terr.

Grote Canadese gans.

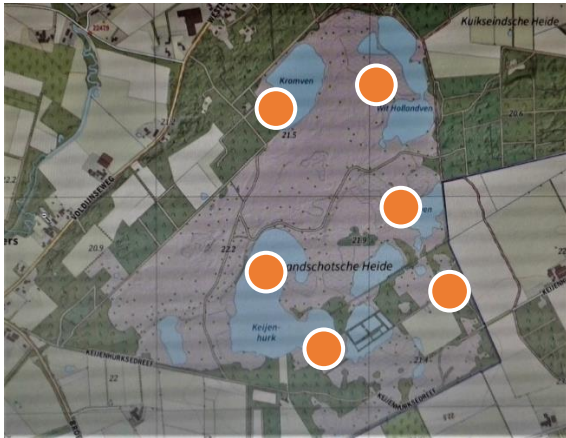
5 territoria vastgesteld.

3 territoria met jongen vastgesteld.

Krakeend.

6 territoria vastgesteld.

1973	1992	1993	1994	2024
0 terr.	1 terr.	0 terr.	1 terr.	6 terr.

Slobeend.

3 territoria vastgesteld.

1963-1965	1970-1971	1992	1993	1994	2024
1 terr.	1 terr.	2 terr.	3 terr. droog jaar	8-9 terr. nat jaar	3 terr. nat jaar

Wintertaling.

3 territoria vastgesteld.

1970	1973	1992	1993	1994	2024
6 terr.	5-10 terr.	5 terr.	0-1 terr.	3 terr.	3 terr.

Zomertaling (Rode lijst).

1 territorium vastgesteld.

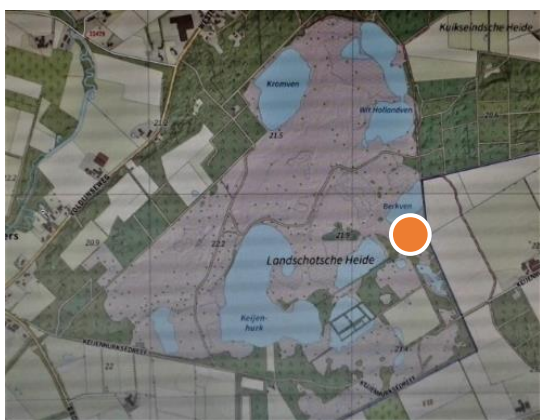
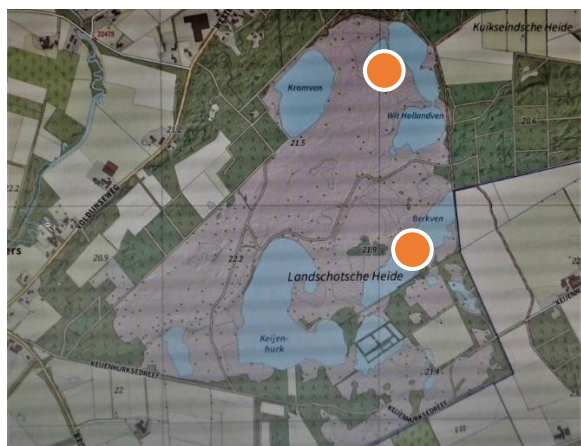

Foto: Jacques van Kessel.

Tafeleend.

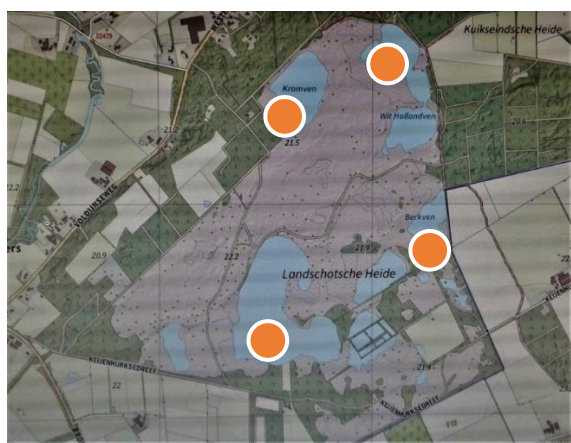
2 territoria vastgesteld.

1993	1994	2024
0 terr.	2 terr.	2 terr.

Kuifeend.

4 territoria vastgesteld.

1970-1971	1992	1993	1994	2024
1-2 terr	1 terr.	1-2 terr. droog jaar	4 terr. nat jaar	4 terr. nat jaar

Buizerd.

1 territorium vastgesteld.

Foto: Jacques van Kessel.

Sperwer.

1 territorium vastgesteld.

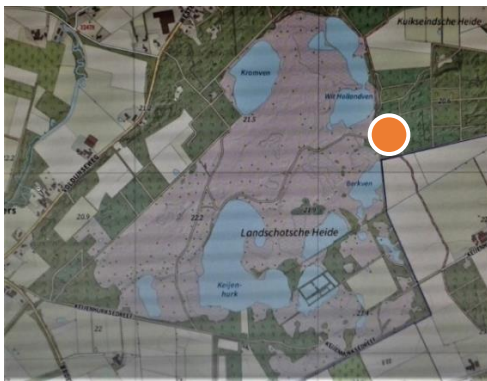

Foto: Jacques van Kessel.

Havik.

1 territorium vastgesteld.

Foto: Jacques van Kessel.

Op 1 juli 2-3 uitgevlogen jongen roepend.

In 2022 en 2023 broedde ook een Havik met succes in het gebied.

Fazant.

1 territorium vastgesteld.

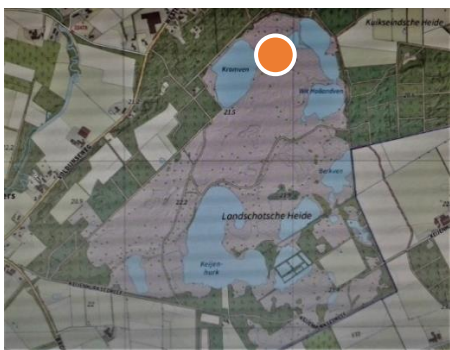

Er is een enorm verschil in aantallen tussen 1992 en 2024. Waarschijnlijk zijn in 1992 in deze omgeving nog gekweekte Fazanten uitgezet voor de jacht.

1992	2024
22 terr.	1 terr.

Porseleinhoen (Rode Lijst).

1 territorium vastgesteld.

Een zeldzame soort voor de Brabantse Kempen.

19-06-2024 1 ex. Mannetje baltsend – zingend Withollandsven noord (Dirk Verheedt).

Meerkoet.

10 territoria vastgesteld.

1992
13 terr.

2024
10 terr.

Scholekster.

1 territorium vastgesteld.

1963-1971
1 terr.

1972
2 terr.

1992
2 terr.

2020
2 terr.

2024
1 terr.

Kievit.

3 territoria vastgesteld.

Opvallend weinig Kieviten. Op de omliggende landbouwpercelen helemaal geen.

1992	2020	2024
13 terr.	5 terr.	3 terr.

Wulp (Rode lijst).

1 territorium vastgesteld.

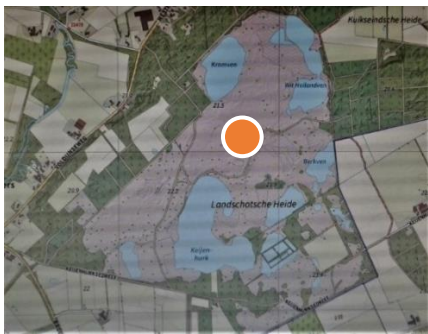

Foto: Jacques van Kessel.

De hoge dichtheden aan broedende Wulpen in de jaren negentig werden door geen andere Kempische heidevelden geëvenaard (Kolsters, Aarts, 1994).

1971-1973	1983-1987	1990	1992	1993	1994	2014	2020	2024
5 terr.	10-15 terr.	34 terr.	34 terr.	25 terr.	24-26 terr.	4 terr.	3 terr.	1 terr.
			droog		droog	nat	droog	nat

Houtsnip.

2 territoria vastgesteld.

Is verder niet onderzocht. De volgende 2 waarnemingen zijn tijdens slechts één niet-gebied dekkend avondbezoek gedaan.

21-06-2024 1 ex. Heide west (Tom Heijnen).

21-06-2024 1 ex. Heide oost (Tom Heijnen).

Watersnip (Rode lijst).

1 territorium vastgesteld.

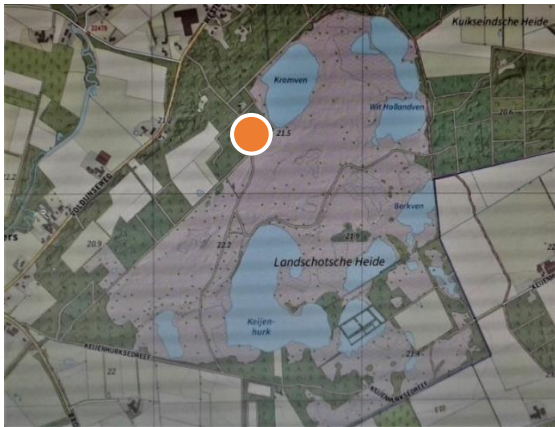

Foto: Jacques van Kessel.

Sterk afgenomen als broedvogel in Nederland. Wellicht 2 territoria: op 21 juni 1 ex. baltsvlucht omgeving Berkven en tukkend (wellicht dezelfde) ten oosten van Berkven (T.Heijnen). Beide waarnemingen vallen echter binnen de 1000 meter fusieafstand van Kromven territorium.

1973
Jaarlijks 2-3 territoria

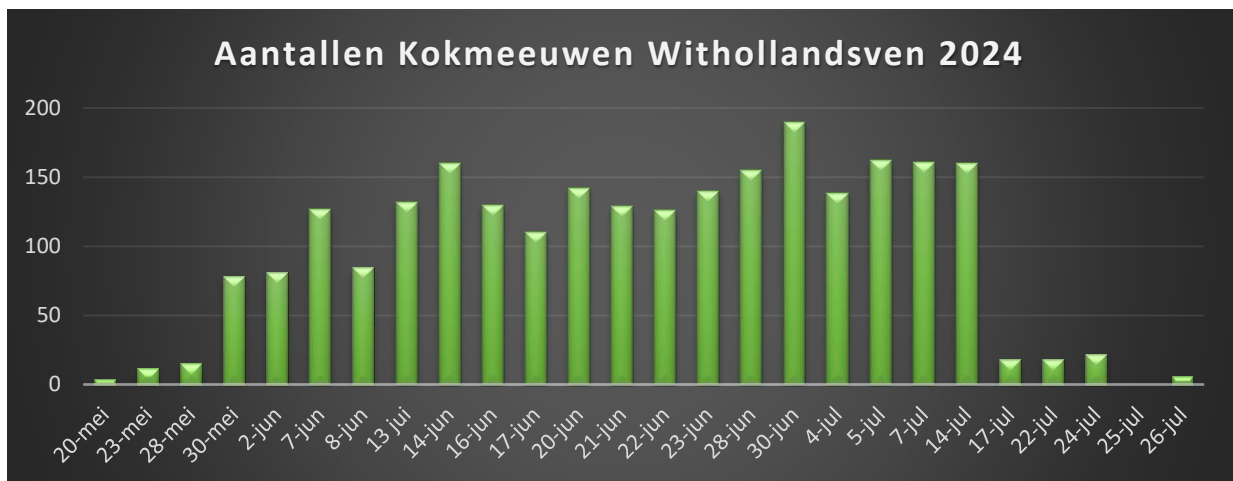
2024
1 territoria

Kokmeeuw.

75 territoria (schatting).

Het aantal nesten is moeilijk vast te stellen. In mei – juni 2024 lopen de aantallen langzaam op tot 170-190 stuks. Op 14 juni nog 160 stuks en daarna zijn de aantallen ineens zeer laag: 18 tot 22 stuks en later zelfs 0. Een zeer vreemde ontwikkeling. We hebben hier geen eenduidige verklaring voor, maar mogelijk is er een verstoring geweest.

Koekoek.

2 territoria vastgesteld.

Foto: Jacques van Kessel.

2020	2024
3 terr.	2 terr.

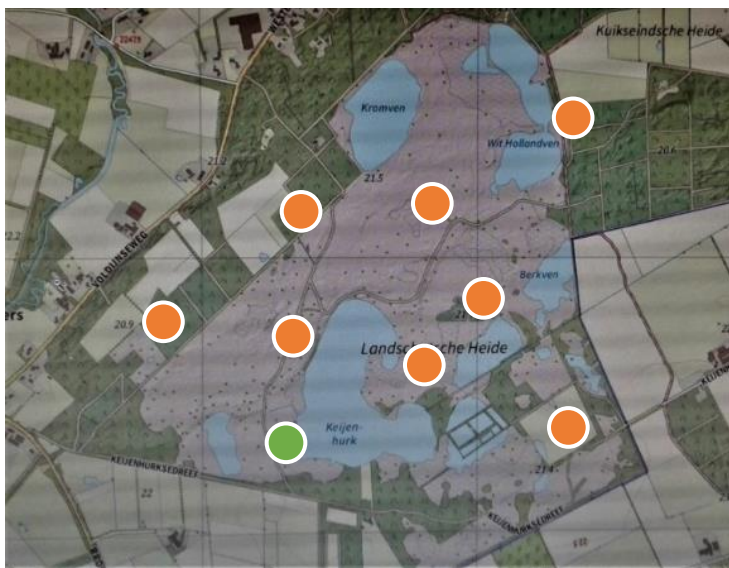
Bosuil.

In 2024 niet onderzocht.

In 1992 2 territoria (P.Aarts, J. de Bie, P.Keij, G.Stoeker, 1992, Staatsbosbeheer).

Nachtzwaluw.

9 territoria vastgesteld.

De 8 territoria zijn tijdens slechts één niet-gebied dekkend avondbezoek gedaan (Tom Heijnen). Op 20 augustus is een nest gevonden met lege eierschalen, hier zijn twee jongen uitgevlogen (groen).

2014	2024
4 territoria	9 territoria

Nachtzwaluw 2024.

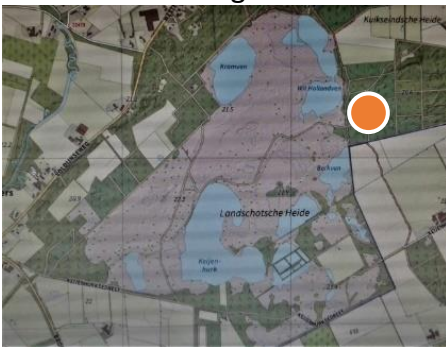
foto: Toon van Kessel.

Foto: Jacques van Kessel.

Zwarte specht.

1 territorium vastgesteld.

1992
1 terr.

2024
1 terr.

Groene specht.

2 territoria vastgesteld.

1992
1 paar

2024
2 paar

Kleine bonte specht.

2 territoria vastgesteld.

2020
3 terr.

2024
2 terr.

Veldleeuwerik.

5 territoria vastgesteld.

Foto: Jacques van Kessel.

1992	1992	1993	1994	2014	2020	2024
9 terr.	9 terr.	8 terr.	11 terr.	3 terr.	5 terr.	5 terr.

Boomleeuwerik.

5 territoria vastgesteld.

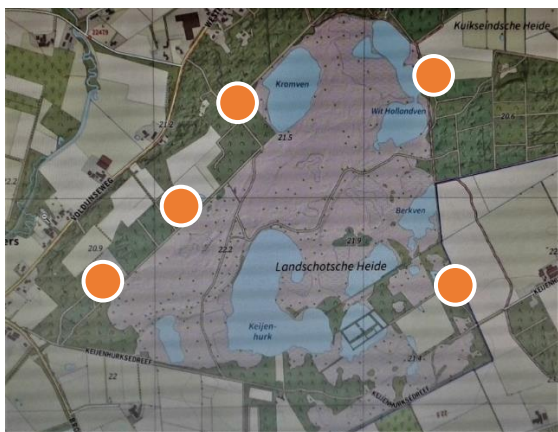

Foto: Jacques van Kessel.

1973	1992	1993	1994	2014	2020	2024
5 terr.	9 terr.	4 terr.	6-7 terr.	3 terr.	8 terr.	5 terr.

Oeverwaluw.

42 territoria vastgesteld.

Nieuwe soort sinds 2024. Op 14-05-2024 in totaal 42 nesten in hollen in een hoge zandberg bij opslag van het Waterschap de Dommel.

Graspieper (Rode lijst).

2 territoria vastgesteld.

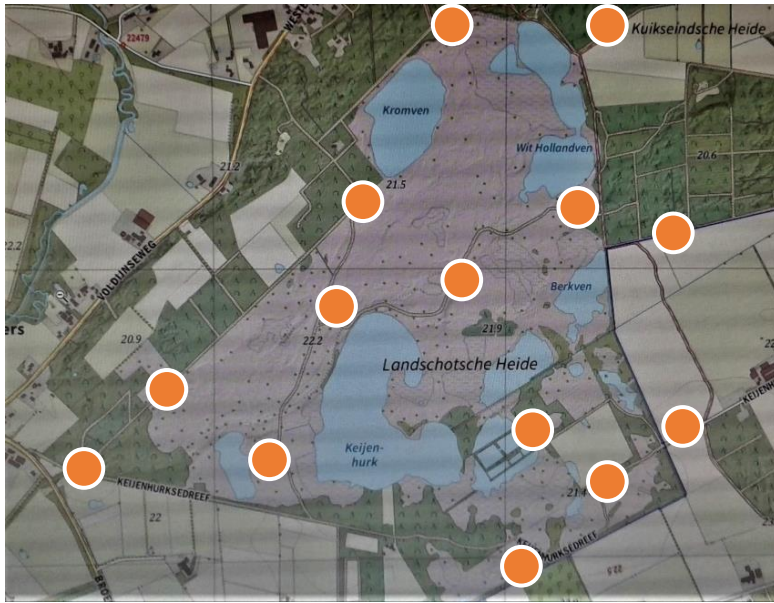

Foto: Jacques van Kessel.

1992	2014	2020	2024
17 terr.	2 terr.	5 terr.	2 terr.

Boompieper.

14 territoria vastgesteld.

1992	2014	2020	2024
34 terr.	26 terr.	29 terr.	14 terr.

Blauwborst.

3 territoria vastgesteld.

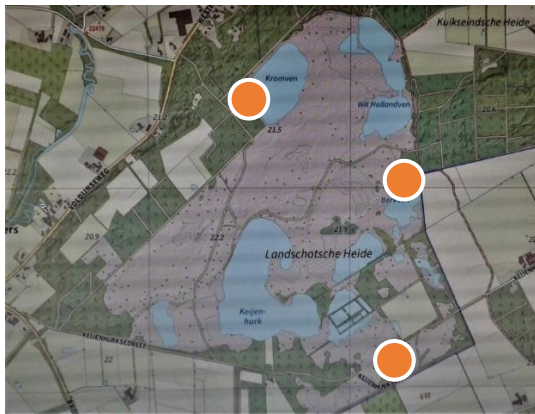
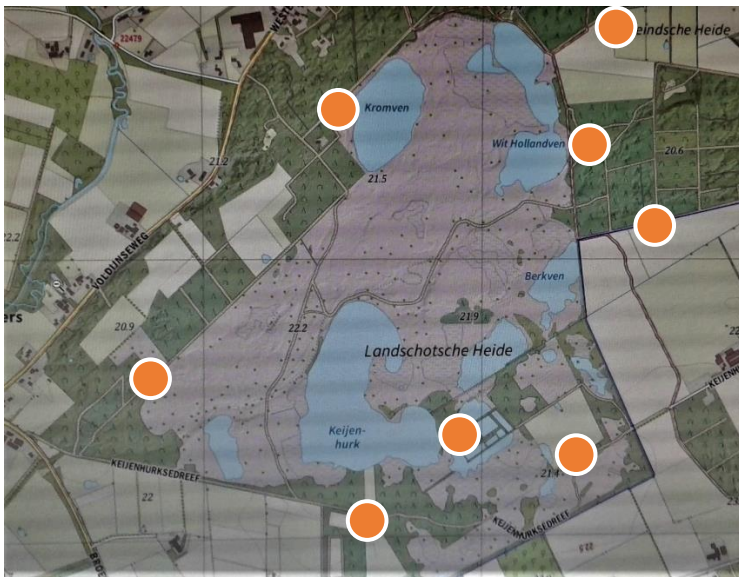

Foto: Jacques van Kessel.

1984	1992	1985	2014	2020	2022	2024
5 terr.	4 terr.	3 terr.	3 terr.	2 terr.	1 terr.	3 terr.

Gekraagde roodstaart.

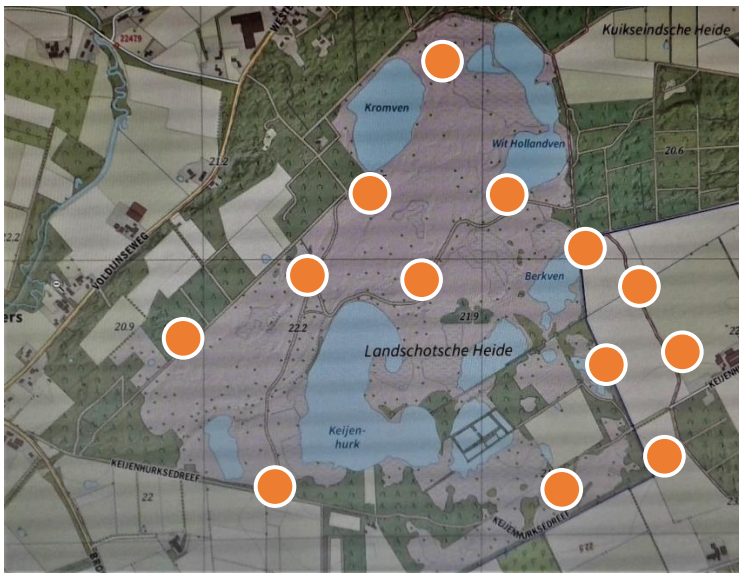
8 territoria vastgesteld.

1992	1992	1993	1994	2024
3 terr.	3 terr.	3 terr.	1 terr.	8 terr.

Roodborsttapuit.

13 territoria vastgesteld.

1985	1992	2014	2020	2024
3 terr.	5 terr.	17 terr.	10 terr.	13 terr.

Grote Lijster.

4 territoria vastgesteld.

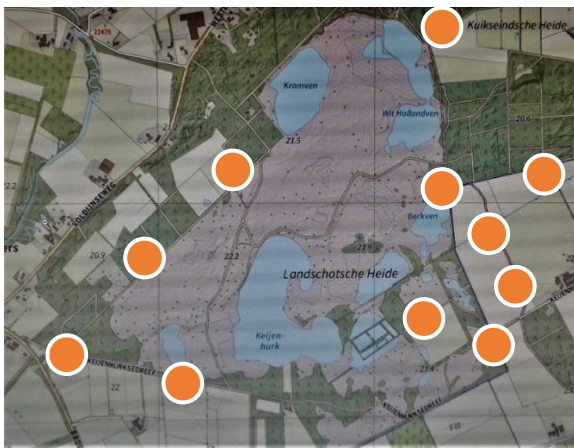
Jonge Grote lijster.

Foto: Jacques van Kessel.

In 1992 2 territoria (P.Aarts, J. de Bie, P.Keij, G.Stoeker, 1992) en in 1994 2 territoria (Kolsters & Aarts, 1994, Staatsbosbeheer).

Grasmus.

11 territoria vastgesteld.

1992
5 terr.

2020
7 terr.

2024
11 terr.

Sprinkhaanzanger.

1 territorium vastgesteld.

2014
1 terr.

2024
1 terr.

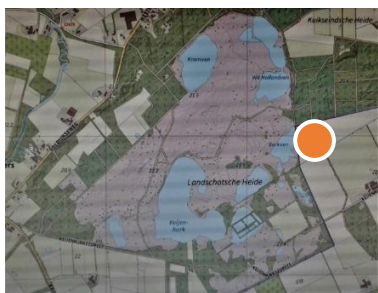
Bosrietzanger.

1 territorium vastgesteld.

Spotvogel (Rode lijst).

1 territorium vastgesteld.

Grauwe klauwier (Rode lijst).

1 territorium vastgesteld.

Foto: Jacques van Kessel.

Op 17 augustus heeft Pieter Prinssen een paar met drie jongen gezien ten zuidoosten van het Berkven. Op 20 augustus hetzelfde paar met 3 jongen (Bep Janssen, Jacques van Kessel). Ook in 2023 is deze soort hier al aangetroffen (Theo Kampshof). Meerdere keren is op afstand een mannetje gevolgd. Deze gebruikte een heel groot gebied aan de zuidoostzijde van de Landschotse Heide.

Zwarte kraai.

5 territoria vastgesteld.

1992 2024
10 5

Wielewaal (Rode lijst).

2 territoria vastgesteld.

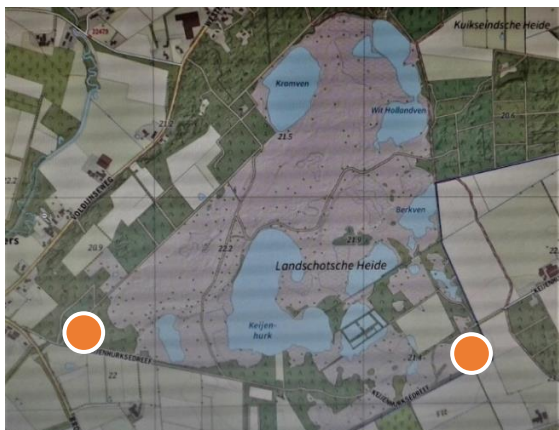
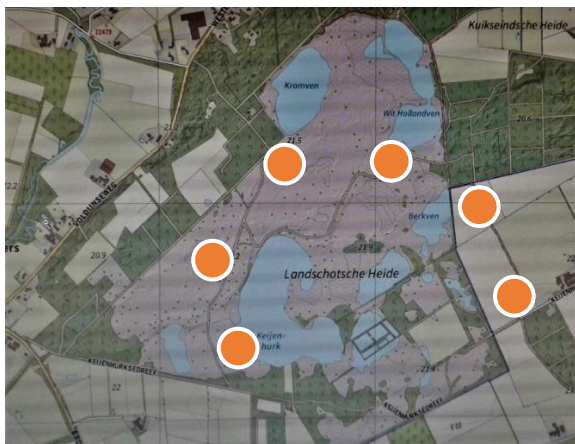

Foto: Maarten-Jan van den Braak.

1993	1994	2023	2024
2 terr.	1 terr.	2 terr.	2 terr.

Kneu (Rode lijst).

6 territoria vastgesteld.

1973	2020	2024
12 terr.	9 terr.	6 terr.

Putter.

4 territoria vastgesteld.

Foto: Jacques van Kessel.

1992	2020	2024
0 terr.	4 terr.	4 terr.

Rietgors.

3 territoria vastgesteld.

Foto: Jacques van Kessel.

1972	1973	1992	1994	2020	2024
8 terr.	15 terr.	4 terr.	2 terr.	4 terr.	3 terr.

Geelgors.

5 territoria vastgesteld.

Foto: Jacques van Kessel.

1992	1993	1994	2014	2020	2024
7 terr.	6-8 terr.	4-5 terr.	12 terr.	8 terr.	5 terr.

Aanbevelingen.

Maaibeheer.

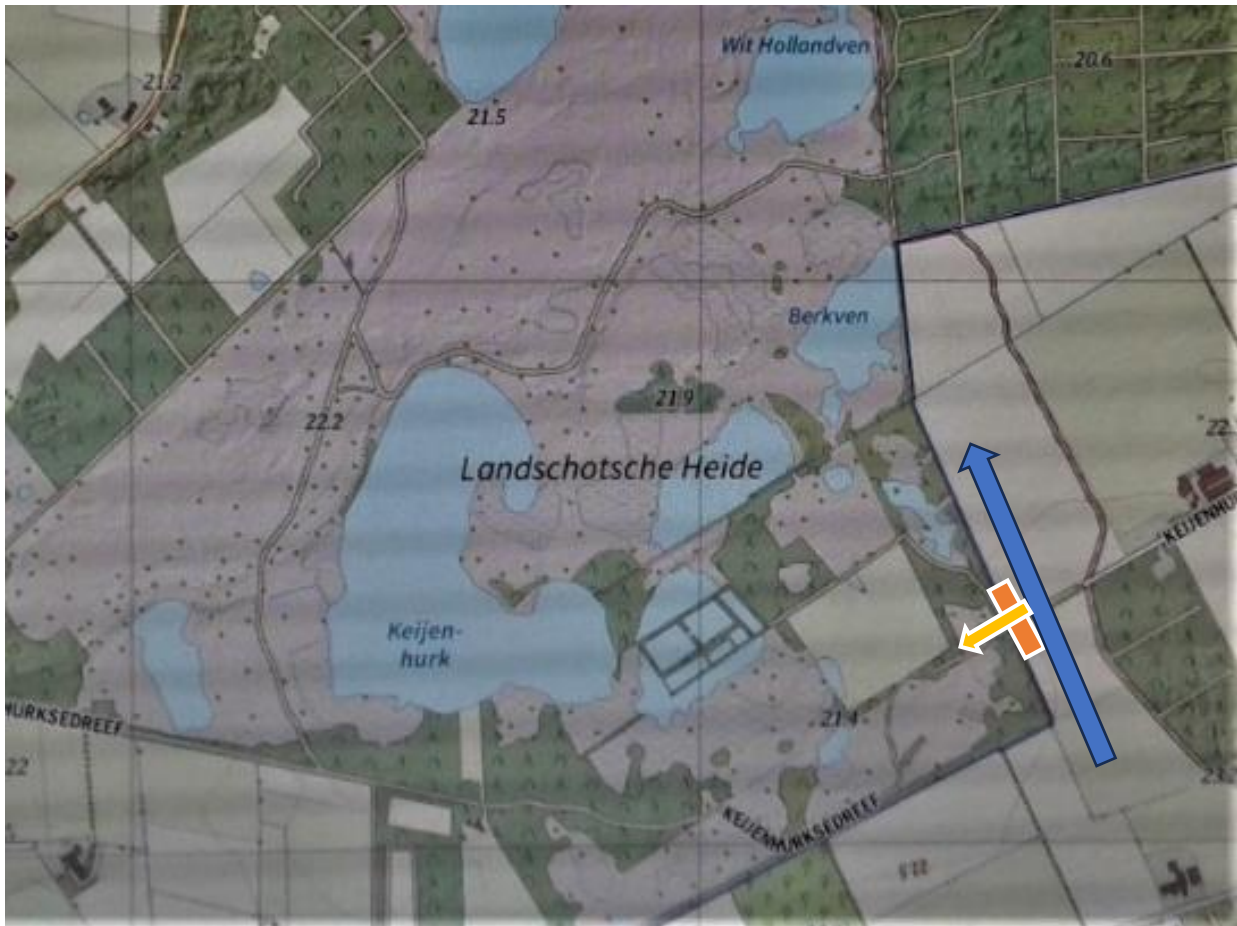
In het oostelijke deel van het gebied ligt een voormalig landbouwperceel. Hierop groeien nu veel struiken en kruiden en dit gebied is daardoor rijk aan verschillende broedvogels zoals Kwartel, Grauwe Klauwier, Sprinkhaanrietzanger, Veldleeuwerik, Graspieper, Spotvogel, Putter, Grasmus en Kneu. Op 17 juli 2024 zijn grote delen gemaaid en is het maaisel afgevoerd. Voor het behoud van jonge vogels en insecten is het misschien verstandig om, indien mogelijk, op een later tijdstip te maaien.

17 juli 2024.

Afvoersloot zuidoostzijde.

In het voorjaar van 2024 was de waterstand hier erg hoog, waardoor veel voedselrijk landbouwwater in het gebied kon stromen. Is het mogelijk hier een drempel aan te leggen (oranje) zodat bij hoge waterstanden geen landbouwwater (geel) in het heidegebied kan stromen?

Dankwoord.

Dank aan Bep Janssen, Wilma Meurs, Wim Deeben, Toos Deeben, Ellen van Beek, Theo Kampshof, Rieneke Rozijn, Hanneke Coolen–Colsters en Chris Tönissen voor medewerking aan het veldwerk. Dank aan de fotografen en tekenaars voor het beschikbaar stellen van het mooie materiaal: Rieky Hermans, Richt Nicolai, Mirian Sweegers, Jules Andela, Maarten-Jan van den Braak, Sven Coolen, Toon van Kessel, Wim Deeben, Peter van Gils en Geert de Wit.

Dank aan Bep Janssen, Tom Heijnen, Paul van Pelt, Jan Kolsters, Jules Andela (Vogelwerkgroep de Kempen) voor hun waardevolle opmerkingen, correcties en verbeterpunten op het concept verslag, en nogmaals aan Jan Kolsters voor het beschikbaar stellen van oude inventarisatiegegevens van 1992. Dank aan Harold Bierens voor het ontwerp en de vormgeving van de voorpagina. Dank aan Joost Cools (Ecologisch Adviesbureau Cools) voor beschikbaar stellen van inventarisatiegegevens van 2014 en 2020.

Dank aan Jochem Sloothaak (Districtsbeheerder / Rentmeester Midden Brabant - Brabants Landschap), Wim de Jong (regiobeheerder Brabants Landschap), Frans Kolsters (boswachter Brabants Landschap), Bo van der Linde (ecoloog Brabants Landschap), Rieneke Rozijn en Raf Daemen, Diana Cremers en Peter Cremers en Dana van Loo (schaapsherder) voor de prettige samenwerking.

Withollandsven noord.

Literatuur.

Aarts, P., J. de Bie, P. Keij, G.Stoeker, 1992. Broedvogelinventarisatie van de Landschotse Heide . Gemeente Oost-, West- en Middelbeers.

Bijlsma, R.G., 1998. Handleiding veldonderzoek Roofvogels. Vogelbescherming Nederland en Werkgroep Roofvogels Nederland.

Cools, J. 2014. Onderzoek naar broedvogels, dagvlinders, sprinkhanen, krekels, vaat planten en reptielen in het gebied Landschotsche Heide nabij Westelbeers. Opdrachtgever: Stichting het Noord-Brabants Landschap. Ecologisch Adviesbureau Cools.

Cools, J. 2020. Soortenkartering in de gebieden Landschotsche Heide, Kleine Beerze en de Baest. Opdrachtgever: Stichting het Noord-Brabants Landschap. Ecologisch Adviesbureau Cools.

Erve, A. van, H. Moller Pillot, A. Wittgen, S. Braaksma, W. Kippenberg, V. Langenhof, 1967, Avifauna Noord-Brabant.

Haverkamp, B, en S. Droppert. Wulpenonderzoek op de Landschotse Heide. Staatsbosbeheer Tilburg & Mollerinstituut Tilburg. Rapport 20-8412-5.

Heijnen, T., 2022. Teloorgang van de Wulp als broedvogel in de Kempen 1950-2020. De Blauwe Klauwier, 48 (1), 30-44.

Kessel, J., C. Tönissen, 1973. Beheersplan Landschotse Heide. Vogelwerkgroep de Kempen.

Kessel, J. van, P. van Happen, 2000. De Klapekster als broedvogel en wintergast in de Brabantse Kempen. Blauwe Klauwier 26 no.3. pp. 3-7. Vogelwerkgroep de Kempen.

Keij, P., 1993, 1994. Wulpen onderzoek Landschotse Heide. Moller Instituut Tilburg (ongepubliceerd) (In: Haverkamp, B, en S. Droppert, 1984).

Kolsters, J., P. Aarts, 1993, 1994, Broedvogels van de Landschotse Heide in 1993 en 1994. Vogelwerkgroep de Kempen.

Peeters, L., 1985. Vogels van de Utrecht Landschotse Heide en Beerse Broek. Blauwe Klauwier jrg. 11, no. 2. Vogelwerkgroep de Kempen.

Peeters, L., 1985. Vogels van de Utrecht Landschotse Heide en Beerse Broek. Blauwe Klauwier jrg. 11, no. 3. Vogelwerkgroep de Kempen.

Peeters, L., 1986. Vogels van de Landschotse Heide 1986. Blauwe Klauwier. Vogelwerkgroep de Kempen.

Pronk, A., en J.Maas, 2024. De psychische kosten en baten van natuurbeleving. De Levende Natuur. Jrg. 125, nr.4 - pp.140-141.

Vergeer, et al, 2016. Deelhandleiding 2. Handmatige registratie en interpretatie BMP. SOVON Vogelonderzoek Nederland en Centraal Bureau voor de Statistiek.

Tönissen, C., 2024. Aantekeningen Landschotse Heide 1971, 1972, 1973, 1974, 1975 en 1976.

Topografische Dienst, 2024. Topografische kaarten en luchtfoto's.

Bijlage 1. Niet-broedvogels .

Het betreft hier waarnemingen uit de periode januari t/m oktober 2024.

Roodhalsfuut.

Twee waarnemingen.

Foto: Jacques van Kessel.

- 13-05-2024 2 ex. op Withollandsven (Peter Corstiaans).
- 21-06-2024 2 ex. mannetje en vrouwtje Kromven (Jacques van Kessel).

Aalscholver.

1-2 waarnemingen.

Kleine zilverreiger.

10 waarnemingen.

Een zeldzame soort voor de Brabantse Kempen.

- 19-05-2024 1 ex. Withollandsven (Lex Peeters).
- 21-05-2024 1 ex. Withollandsven (Wil Smets).
- 13-06-2024 2 ex. Witholland (Wim en Toos Deeben, Bep Janssen, Jacques van Kessel).
- 15-06-2024 4 ex. Tussen Kromven en Withollandsven (Frits van Hout).
- 20-06-2024 3 ex. Withollandsven zuid (Jacques van Kessel).
- 14-07-2024 3 ex. Withollandsven zuid (Jacques van Kessel).
- 18-07-2024 1 ex. Withollandsven (Harrie van der Leij).
- 26-07-2024 1 ex. Withollandsven (Jules Andela, Jacques van Kessel).
- 29-07-2024 1 ex. Withollandsven (Lex Peeters).
- 15-08-2024 1 ex. Withollandsven (Lex Peeters).

Kwak.

Een waarneming.

21-08-2024 1 ex. Onvolwassen. Withollandsven (Rolf Veenhuizen).

Koereiger.

Twee waarnemingen.

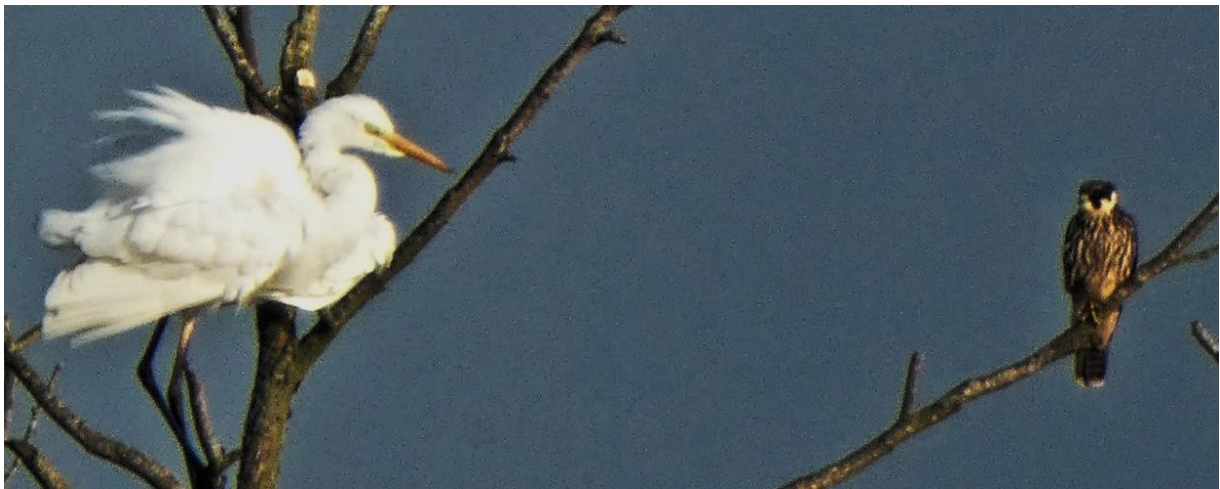
22-06-2024 1 ex. Withollandsven (Nicole Janinhoff-Verdaat, Hans Verdaat)

22-06-2024 1 ex. Withollandsven (Jacques van Kessel).

Grote zilverreiger.

Diverse waarnemingen van 5 -15 ex.

22-07-2024 Hoogste aantal 76 ex. in drie groepen bij het Withollandsven, Berkven en Kromven (Jacques van Kessel).

Opgewonden Grote zilverreiger en Boomvalk die rustig toekijkt.

Foto: Jacques van Kessel.

Blauwe reiger.

Diverse waarnemingen van 1 - 15 ex.

Foto: Jacques van Kessel.

Purperreiger.

8 waarnemingen.

- 09-08-2024 1 ex. Berkven (Jos van Gool).
- 10-08-2024 2 ex. Berkven (Hanneke Coolen–Colsters).
- 12-08-2024 2 ex. Berkven (Rieky Hermans).
- 13-08-2024 2 ex. Berkven (Jos van Gool).
- 14-08-2024 1 ex. Berkven (Jacques van Kessel).
- 15-08-2024 2 ex. Berkven (W. Hallink).
- 19-08-2024 2 ex. Berkven (Jacques van Kessel).
- 26-08-2024 1 ex. Kromven (Tom Heijnen).

Ooievaar.

16 waarnemingen.

- 01-05-2024 1 ex. Berkven (Paul Prinsen).
- 02-05-2024 1 ex. Witollandsven (Martijn Vogels).
- 13-05-2024 + 14-05-2024 3 ex. (Bep Janssen, Wilma Meurs, Jacq van Kessel).
- 18-05-2024 1 ex. Berkven (Bep Janssen, Theo Kampshof, Jacques van Kessel).
- 23-05-2024 2 ex. Berkven (Wim Deebe, Toos Deebe, Bep Janssen, Jacques v. Kessel).
- 19-05-2024 en 30-05-2024 en 31-05-2024 1 ex. Berkven west (Jacques van Kessel).

Foto: Jacques van Kessel.

- 08-06-2024 1 ex. Berkven (Bep Janssen, Jacques van Kessel).
- 13-06-2024 1 ex. Berkven (Wim Deebe, Toos Deebe, Bep Janssen, Jacques van Kessel).
- 16-06-2024 3 ex. Berkven (Jacques van Kessel).
- 23-06-2024 2 ex. Keijenhurk (Jacques van Kessel).
- 24-06-2024 4 ex. en 11-07-2024 1 ex. Keijenhurk (Jacques van Kessel).
- 05-08-2024 75 ex. Keijenhurk zuidoost (Hanneke Coolen–Colsters).
- 11-08-2024 9 ex. Keijenhurk (Jacques van Kessel).
- 15-08-2024 37 ex. Berkven zuidoost (Jacques van Kessel).
- 16-08-2024 115 ex. Berkven zuidoost (Pieter Prinssen).
- 17-08-2024 80 ex. Berkven (Theo Kampshof, Pieter Prinssen, Jacques van Kessel).

Zwarte ooievaar.

17 waarnemingen.

Er zijn geen Sovon telrichtlijnen voor deze soort. Laatste jaren regelmatig aanwezig vooral in de zomermaanden aldus Hanneke Coolen-Colsters. De voorjaars trek speelt zich tussen begin april en eind mei af. Volgens Sovon Nederland verdienen waarnemingen die tussen mei en juli worden gedaan speciale aandacht.

- 14-05-2024 1 ex ten oosten van Berkven (Connie Neutkens).
- 16-05-2024 1 ex. Volw. tussen Withollandsven en Keijenhurk (Jacques van Kessel).
- 26-05-2024 1 ex. Keijenhurk zuid (Rieneke Rozijn).
- 17-06-2024 1 ex. Keijenhurk west vloog hoog richting west (Jacques van Kessel).
- 23-06-2024 1 ex. Withollandsven zuid, ander ex. als van 17 juni (Jacques van Kessel).
- 01-07-2024 1 ex. Keijenhurk (Jacques van Kessel).
- 11-07-2024 en 28-07-2024 1 ex. Keijenhurk (Jacques van Kessel).
- 03-08-2024 2 ex. Withollandsven (Lex Peeters, Rolf Veenhuizen).
- 08-08-2024 2 ex. Withollandsven (Jan Meynard van Emst).
- 12-08-2024 en 19-08-2024 2 ex. Berkven zuid (Jacques van Kessel).
- 20-08-2024 1 ex. Keijenhurkven (Bep Janssen, Rieneke Rozijn, Jacques van Kessel).
- 03-09-2024 2 ex. Tussen Kromven en Keijenhurk (Tom Heijnen).
- 08-09-2024 1 ex. Keijenhurkven (Jacques van Kessel).
- 12-09-2024 1 ex. Omgeving Berkven (Tom Heijnen).
- 23-09-2024 1 ex. Withollandsven (Tom Heijnen).
- 03-10-2024 1 ex. Keijenhurk (Hanneke Coolen-Colsters, Jacques van Kessel).

Foto's: Jacques van Kessel.

Lepelaar.

12 waarnemingen.

- 11-05-2024 2 ex. Withollandsven zuid (Jacques van Kessel).
- 18-07-2024 8 ex. Withollandsven (Harrie van der Leij).
- 24-07-2024 2 ex. Withollandsven (Hanneke Coolen-Colsters, Jacques van Kessel).
- 26-07-2024 22 ex. Withollandsven (Jules Andela, Jacques van Kessel).
- 29-07-2024 48 ex. Withollandsven (Lex Peeters).

04-08-2024 40 ex. Withollandsven (Rolf Veenhuizen).
08-08-2024 29 ex. Withollandsven (Ellen van Beek, Jacques van Kessel).
12-08-2024 32 ex. Withollandsven (Jacques van Kessel).
15-08-2024 40 ex. Landschotse Heide (Wim Hallink).
16-08-2024 23 ex. Omgeving Withollandsven (Tom Heijnen).
08-09-2024 1 ex. Withollandsven (Tom Heijnen).
12-09-2024 1 ex. Withollandsven (Tom Heijnen).

Foto: Jacques van Kessel.

Kleine zwaan.

Een waarneming.

07-02-2024 39 ex. Kromven en 16 ex. Withollandsven (Rolf Veenhuizen).

Brandgans.

Een waarneming.

18-05-2024 9 ex. Witholland zuid (Bep Janssen, Theo Kampshof, Jacques van Kessel).

Toendrarietgans.

Een waarneming.

03-02-2024 30 ex. Berkven (Jan Vriens, Jeanne van Dommelen).

Kolgans.

Twee waarnemingen.

02-01-2024 35 ex. overvliegend (Wil Smets).

30-01-2024 30 ex. Berkven (Rolf Veenhuizen).

Mandarijneend.

Twee waarnemingen.

14-08-2024 2 ex. Withollandsven (Wim Hallerink).

22-08-2024 2 ex. albinovorm Withollandsven (Jacques van Kessel).

Bergeend.

Drie waarnemingen.

19-05-2024 1 paar Withollandsven zuid (Jacques van Kessel).

28-05-2024 1 mannetje Witholland (Bep Janssen, Wilma Meurs, Rieneke Rozijn, Chris Tönissen, Jacques van Kessel).

31-05-2024 1 mannetje Witholland (Jacques van Kessel).

Pijlstaart.

Een waarneming.

24-03-2024 6 vrouwtjes Berkven (Pieter Timmers).

Ringtaling.

Twee waarnemingen in een ondergelopen weiland. Welhaast zeker betreft het een ontsnapte vogel

10-05-2024 1 ex. (Jacques van Kessel).

14-08-2024 1 ex. Withollandsven (C. van de Ven).

Nieuwe soort. Er zijn geen Sovon telrichtlijnen voor deze soort. De Ringtaling is een exoot en valt daarmee buiten artikel 1 van de Vogelrichtlijn die betrekking heeft op alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de EU-lidstaten. De Ringtaling is daarmee ook niet beschermd op grond van de Wet natuurbescherming. Het is een Zuid-Amerikaanse soort.

Foto: Jacques van Kessel.

Krooneend.

Een waarneming.

26-05-2024 1 ex. Berkven (Jacques van Kessel).

Wespendief.

17 waarnemingen.

- 13-05-2024 1 ex. Kromven en vliegt richting oude vuilnisbelt (Jacques van Kessel).
28-05-2024 2 ex. Witholland -> zuidoost (Bep Janssen, Wilma Meurs, Rieneke Rozijn, Chris Tönissen, Jacques van Kessel).
07-06-2024 1 ex. Donker type, Keijenhurkven naar west (Jacques van Kessel).
08-06-2024 1 ex. Donker type en licht type richting west (Bep Janssen, Jacq. Van Kessel).
12-06-2024 3 ex. Boven heide en vliegen naar noordwest (Jacques van Kessel).
13-06-2024 1 ex. man Withol. (Wim en Toos Deebe, Bep Janssen, Jacques van Kessel).
16-06-2024 1 ex. Kromven west richting zuid (Jacques van Kessel).
16-06-2024 1 ex. Boven heide (Jules Andela).
21-06-2024 1 ex. Bos west laag vlinderend (Jacques van Kessel).
22-06-2024 1 ex. Kromven (Nicole Janinhoff-Verdaat, Hans Verdaat).
23-06-2024 3 ex. Bij elkaar boven de heide (Jacques van Kessel).

Foto: Jules Andela.

Foto: Wim Deebe.

- 30-06-2024 1 ex. Heide west (Jacques van Kessel).
03-08-2024 2 ex. Keijenhurk (Rieneke Rozijn).
04-08-2024 2 ex. Keijenhurk (Hans Cornelissen).
12-08-2024 2 ex. Scherpven noord (Jacques van Kessel).
18-08-2024 2 ex. Withollandsven (Lex Peeters).
19-08-2024 1 ex. Berkven (Jacques van Kessel).

Zeearend.

Vier waarnemingen.

08-03-2024 1 ex. Onvolwassen exemplaar omgeving Keijenhurk (Rieky Hermans).

30-07-2024 1 ex. Berkven oost (Crista Casteleins).

Juli - Augustus 2024 1 ex. Heide Keijenhurk twee keer (schaapsherder Dana van Loo).

18-08-2024 1 ex. Withollandsven (Nico Venema, Lex Peeters).

08-03-2024 Landschotse Heide.

Foto: Rieky Hermans.

Visarend.

Een waarneming.

15-05-2024 1 ex. Keijenhurk west (Jacques van Kessel).

18-08-2024 1 ex. Withollandsven (Lex Peeters).

Foto's: Jacques van Kessel.

Rode wouw.

Drie waarnemingen.

12-05-2024 1 ex. Kromven (Hanneke Coolen-Colsters).

14-05-2024 1 ex. Keijenhurk (Bep Janssen, Wilma Meurs, Jacques van Kessel).

15-05-2024 1 ex. Berkven oost, een exemplaar in conflict met een zwarte kraai, maakt vervolgens hoogte en vliegt recht naar oost (Jacques van Kessel).

Rode wouw Hasselt.

Foto's: Jacques van Kessel.

Bruine kiekendief.

12 waarnemingen.

14-05-2024 1 ex. vrouw Keijenhurk (Bep Janssen, Wilma Meurs, Jacques van Kessel).

15-05-2024 1 ex. vrouw Keijenhurk + Withollandsven (Jacques van Kessel).

19-05-2024 1 ex. vrouw Keijenhurkven zuid (Jacques van Kessel).

13-06-2024 1 ex. vrouw Berkven (Wim en Toos Deebe, Bep Janssen, Jacques van Kessel).

22-06-2024 2 ex. Berkven (Nicole Janinhoff-Verdaat, Hans Verdaat).

02-07-2024 1 ex. vrouw Keijenhurk (Bep Janssen, Wilma Meurs, Jacques van Kessel).

07-07-2024 1 ex. man Keijenhurk noord (Jacques van Kessel).

14-07-2024 2 ex. vrouw Keijenhurk noord (Hanneke Coolen-Colsters).

26-07-2024 1 ex. vrouw Withollandsven (Jules Andela, Jacques van Kessel).

07-08-2024 1 ex. vrouw Withollandsven (Ellen van Beek, Jacques van Kessel).

10-08-2024 1 ex. vrouw Withollandsven (C.H. van de Ven).

18-08-2024 2 ex. vrouw Withollandsven (Lex Peeters).

Blauwe kiekendief.

Drie waarnemingen.

31-01-2024 1 ex. mannetje (Jan Vriens, Jeanne van Dommelen).

03-02-2024 1 ex. mannetje Berkven (Jan Vriens, Jeanne van Dommelen).

05-03-2024 1 ex. mannetje (Bep Janssen, Wilma Meurs, Jacques van Kessel).

Slechtvalk.

Vijf waarnemingen.

29-04-2024 1 ex. onv. vrouwtje Keijenhurk noord (Jacques van Kessel).

08-06-2024 1 ex. mannetje Groot Mosven (Bep Janssen, Jacques van Kessel).

26-07-2024 1 ex. mannetje Groot Mosven (Jules Anedela, Jacques van Kessel).

15-08-2024 1 ex. Heide (Wim Hallink).

18-08-2024 1 ex. Withollandsven (Lex Peeters).

Foto: Jacques van Kessel.

Kraanvogel.

Twee waarnemingen.

14-05-2024 1 ex. Keijenhurkven (Bep Janssen, Wilma Meurs, Jacques van Kessel).

11-08-2024 3 ex. Withollandsven (Jan Meynard van Emst).

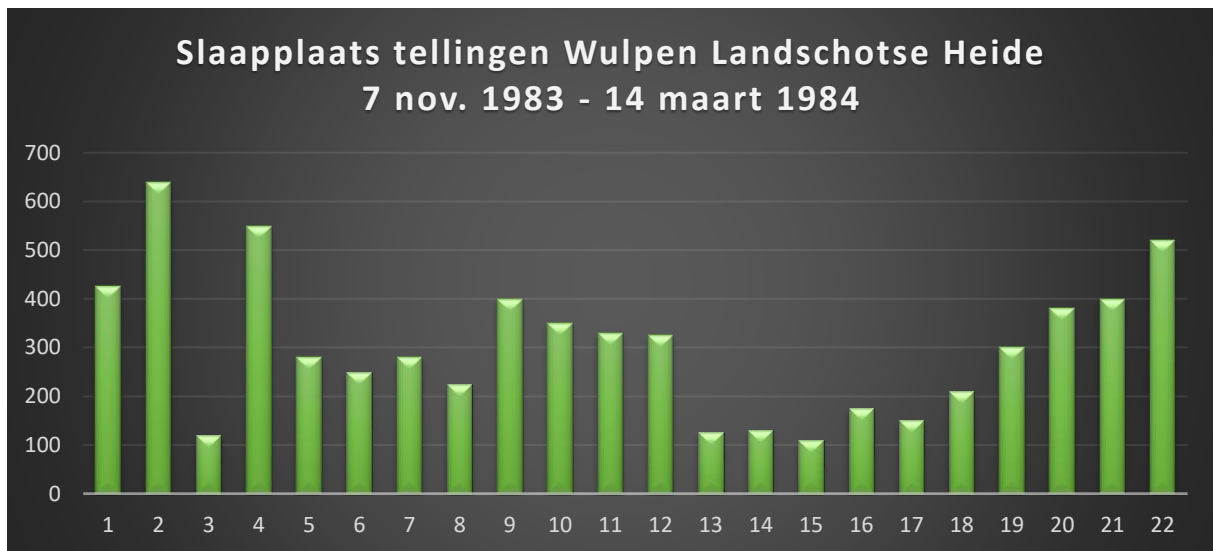
Watersnip.

Een waarneming.

03-08-2024 90 ex. foeragerend Withollandsven (Lex Peeters).

Wulp.

Door de onderzoeken van Peter Keij (Moller Instituut Tilburg) en zijn studenten Bep Haverkamp en Suzan Droppert zijn in de periode 1983 en 1984 voor Brabantse begrippen zeldzaam hoge aantallen (tot 640 ex.) overnachtende Wulpen geteld. Voor zover bekend is dit het grootste aantal Wulpen ooit in Brabant geteld. Dit zijn dan ook historisch gezien waardevolle data.

B. Haverlamp, S. Droppert, 1984. Staatsbosbeheer, Moller Instituut Tilburg.

Regenwulp.

Vier waarnemingen (Lex Peeters).

22 April 1972 6 ex.

11 Mei 1972 100-150 ex.

15 Mei 1972 25 ex.

23 Juli 1972 300 ex.

Grutto.

In de Blauwe Klauwier jrg. 11 nummer 2, 1985 (Vogelwerkgroep de Kempen) zijn enkele bijzondere waarnemingen van Lex Peeters vermeld: "De meeste jaren arriveren de eerste Grutto's in de Kempen tijdens de tweede helft van februari. De strenge winter die tot medio februari het weerbeeld in vrijwel geheel Europa bepaalde, was er waarschijnlijk de oorzaak van dat de terugtrek in 1985 pas begin maart op gang kwam. Maar toen ging het ook meteen erg snel (L. Peeters, 1985). "Op 8 maart telden enkele mensen bij het Kromven (Landschotse heide) c.a. **410 Grutto's** en een dag later, op 9 maart 1985 kwamen bij hetzelfde ven tenminste **900 Grutto's** overnachten." aldus Lex Peeters.

Tureluur.

Een waarneming.

1 ex. 08-08-2024 Withollandsven (Ellen van Beek, Jacques van Kessel).

Kemphaan.

Een waarneming.

1 ex. 03-08-2024 Withollandsven (Lex Peeters).

Witgatje.

Drie waarnemingen.

20-06-2024. 1 ex. Withollandsven zuid (Jacques van Kessel).

14-07-2024 1 ex. Kromven zuid (Jacques van Kessel).

31-07-2024 1 ex. Heide (Lex Peeters).

Oeverloper.

Drie waarnemingen.

07-05-2024 4 ex. Keijenhurk (Wil Smets).

18-05-2024 2 ex. Witholland (Bep Janssen, Theo Kampshof, Jacques van Kessel).

20-05-2024 1 ex. Withollandsven (Bep Janssen, Jacques van Kessel).

Groenpootruiter.

Drie waarnemingen.

12-05-2024 1 ex. Op ondergelopen weiland ten zuiden van Kromven (Jacques van Kessel).

11-08-2024 3 ex. Withollandsven (Hanneke Coolen-Colsters).

17-08-2024 1 ex. Withollandsven (Theo Kampshof, Jacques van Kessel).

Draaihals.

Een waarneming.

1 ex. April 2024 tussen Withollandsven en Berkven (Vogelwerkgroep de Peel).

Middelste bonte specht.

Een waarneming.

03-02-2024 1 ex. Kromven zuid (Jan Vriens, Jeanne van Dommelen).

Raaf.

Vijftien waarnemingen.

13-05-2024 1 ex. roepend Berkven zuid (J. van Kessel).

14-05-2024 1 ex. Keijenhurk oost (B. Janssen, W. Meurs, J. van Kessel).

15-05-2024 1 ex. Keijenhurk oost roepend (Jacques van Kessel).

18-05-2024 2 ex. Keijenhurk (Bep Janssen, Theo Kampshof, Jacq. van Kessel).

20-05-2024 1 ex. Keijenhurk (Bep Janssen, Jacques van Kessel).

23-05-2024 1 ex. Keijenhurk (Wim Deeben, Toos Deeben, Bep Janssen,
Jacques van Kessel).

02-06-2024 1 ex. Keijenhurk oost (Jacques van Kessel).

05-08-2024 2 ex. Keijenhurk zuid (Rieneke Rozijn).

11-08-2024 2 ex. Kromven (Hanneke Cools-Colsters).

14-08-2024 2 ex. Withollandsven (C.H.J. van de Ven, Jacques van Kessel).

15-08-2024 2 ex. Berkven (Jacques van Kessel).

18-08-2024 4 ex. Withollandsven (Lex Peeters).

19-08-2024 2 ex. Withollandsven (Jacques van Kessel).

23-08-2024 2 ex. Berkven zuidoost (Connie Neutkens).

26-08-2024 5 ex. Overvliegend (Tom Heijnen).

Ook in 2023 was hier sprake van een paar. Waarschijnlijk betreft het hier nog vrij jonge Raven. Vaak gaan Raven pas na enkele jaren over tot broeden.

Foto: Jacques van Kessel.

Kleine mantelmeeuw.

Vier waarnemingen.

11-05-2024 5 ex. Withollandsven (Jacques van Kessel).

16-05-2024 1 ex. Berkven (Jacques van Kessel).

07-06-2024 1 ex. Withollandsven (Jacques van Kessel).

17-08-2024 4 ex. Berkven zuidoost (Theo Kampshof, Jacques van Kessel).

Foto: Richt Nicolai.

Zwarte stern.

Een waarneming.

17-04-2024 1 ex. Withollandsven (Ralf Veenhuizen).

Gierzwaluw.

Onregelmatig waargenomen boven heide en vennen.

Huiszwaluw.

Zeer weinig waargenomen boven vennen en heide.

Boerenwaluw.

Weinig waargenomen boven vennen en heide.

Ijsvogel.

Vijf waarnemingen.

Wel een aantal waarnemingen in mei en juni bij Berkven zuid en bij het Withollandsven.

Op 14 augustus 2 ex. bij Withollandsven (C.H.J. van de Ven).

Foto's: Jacques van Kessel.

Kramsvogel.

Alleen in najaar, winter en voorjaar waargenomen.

Koperwiek.

Alleen in najaar, winter en voorjaar waargenomen.

Roek.

Een waarneming.

23-05-2024 3 ex. (Wim Deeben, Toos Deeben, Bep Janssen, Jacq. van Kessel).

Ekster.

Er is sprake van een afname in aantallen ten opzichte van 1992. In 1992 1 territorium (P.Aarts, J. de Bie, P.Keij, G.Stoeker, 1992).

Tapuit.

Een waarneming.

19-05-2024 1 ex. Berkven zuidoost (Jacques van Kessel).

Paapje.

Twee waarnemingen.

06-05-2024 1 ex. Tussen Withollandsven en Berkven (Jacques van Kessel).

26-08-2024 1 ex. Withollandsven (Rens Sommers).

Bijlage 2. Voormalige broedvogels.

Roerdomp.

In de volgende aren een territorium: 1986 t/m 1989, 1992 en 2000 t/m 2002 (Ornis).

1972	1986	1987	1988	1989	2000	2001	2002
1	1	1	1	1	1	1	1

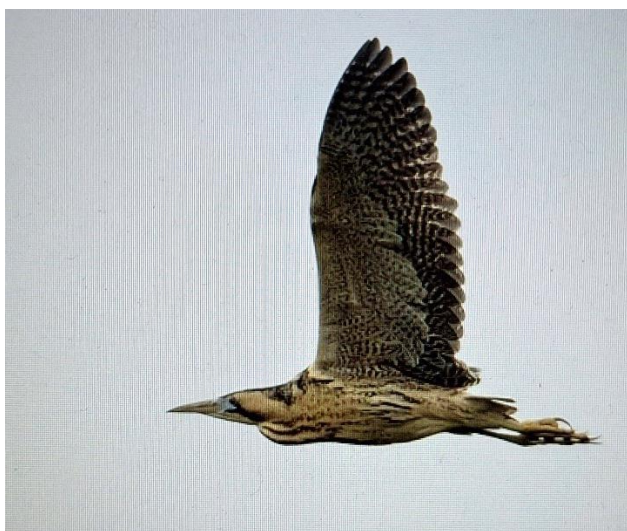

Foto: Toon van Kessel.

Bergeend.

1972	1982	1988	1989	1994	1999	2000	2002	2003	2004	2005	2010	2019
1	1	1	1	1	2	3	2	2	3	1	1	1

Bruine kiekendief.

Een territorium in 1979 en 1987 (Ornis).

Korhoen.

Broedvogel in de periode 1970-1986. Er is sprake van een enorme afname in aantallen ten opzichte van 1970. In de omgeving waren vroeger meer belangrijke broedplaatsen t.w. Neterselse- en Mispelindse Heide, Rouwven en Oirschotse Heide in Wintelre. Op de Landschotse Heide heeft deze soort het langst vol gehouden.

1970	32 stuks
1971	15 stuks

1972	16 stuks
1981	6 bolderende hanen
1982	5 bolderende hanen
1983	4 bolderende hanen
1984	5 bolderende hanen
1985	4 bolderende hanen
1986	laatste broedgeval bij Scherpven noord (med. Chris Tönissen).

Tekening: Geert de Wit.

Patrijs.

1971-1973	2024
4 terr.	0 terr.

Waterral.

In 2024 niet onderzocht. Kwam in de jaren '80-'90 regelmatig voor, met o.a. 3 territoria in 1987 t/m 1989 (bron: Ornis; bevat geen gegevens na 2002). In 1992 een paar.

1987	1988	1989	1992
1	1	1	1

Waterhoen.

1992	2024
3 terr.	0 terr.

Kleine plevier.

1964-1965	1971-1972	2020	2024
1 terr.	1 terr	1 terr.	0 terr.

Foto: Jacques van Kessel.

Grutto.

Is inmiddels een zeldzame soort geworden en in 2024 niet waargenomen.

1973	1977	1992	1993	1994	2024
7 terr.	8 terr.	2 terr.	4-5 terr.	3 terr.	0 terr.

Foto: Jacques van Kessel.

Tureluur.

1971	1973	1988	1992	1993	1994	2024
4-6 terr.	4-6 terr.	16 terr.	5 terr.	4-5 terr.	3 terr.	0 terr.

Eind jaren '80 begin jaren '90 in sommige jaren meer dan 10 territoria (bron: Ornis). Was vroeger een belangrijke broedvogel.

Tapuit.

Een waarneming.

1964	1965	1972	1992	2024
0-1 terr.	2 terr.	1 terr.	1 terr.	0 terr.

19-05-2024 1 ex. Berkven zuid-oost (Jacques van Kessel).

Zwarte stern.

Foto: Miriam Sweegers.

1963	1965	1966	1967	1969	1970	1971	1972	1986	1994	2000	2024
3 terr.	25 terr.	15-20 terr.	10 terr.	7 terr.	15-20	7-10	3-4 terr.	18	3	3	0 terr.

Visdief.

Helaas is deze inmiddels zeldzame soort in 2024 niet waargenomen.

1960	1963	1964	1965	1972	1984	2024
2-3 terr.	1 terr.	1 terr.	1 terr.	0-1 terr.	0 terr.	0 terr.

Foto: Maarten-Jan van den Braak.

Zomertortel.

1993	1994	2024
3 terr.	2-3 terr.	0 terr.

Velduil.

1975 Broedgeval met 3 jongen (Ornis). (med. J.van Kessel, C.Tönissen).
 19-04-1975 Heide Keijenhurkven zuid-west (C.Tönissen).
 31-07-1975 1 ex. (J. Jaspers).

Foto's: Jacques van Kessel.

Ransuil.

In 2024 niet onderzocht.

1974	1992
1 terr.	1 terr.

Gele kwikstaart.

1973	2024
4-5 terr.	0 ter.

Klapekster.

Na 1965 kwamen Klapeksters alleen nog voor in najaar, winter en voorjaar. Meestal betrof het slechts een enkel exemplaar.

1933-1951	1951-1953	1952	1953	1957	1965	1970	2024
Ca. 4 terr.	2-3 terr.	2 nest	4 terr.	1 terr.	0-1 terr.	0-1 terr.	0 terr.

Foto: Jacques van Kessel.

Bijlage 3. Waterstanden in 2020, 2024.

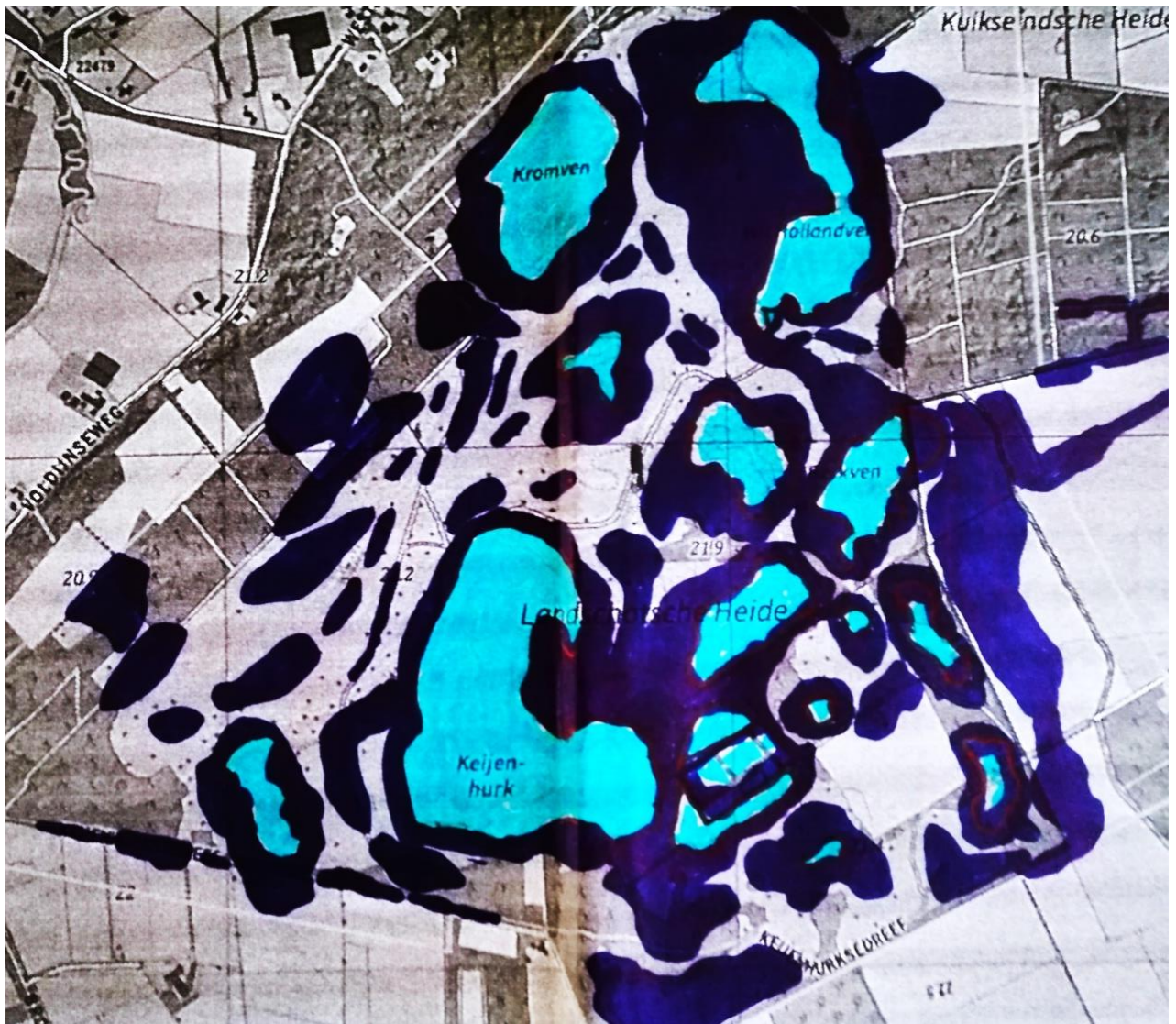
In 2020 was er nog sprake van een lage waterstand in de vennen. Alleen in het Keijenhurkven stond wat water.

Foto: Topografische Dienst.

Hoge waterstanden in 2024.

In lichtblauw zijn de normale ven waterstanden weergegeven. In donkerblauw zijn globaal de grenzen aangegeven van waterstanden in januari tot juni 2024. Uit ons onderzoek blijkt dat de broedvogelresultaten veel beter zijn bij hoge waterstanden, zoals in 2024, dan in jaren met lage waterstanden.

Tekening: Jacques van Kessel.

**Bijlage 4. Landschotse Heide luchtfoto's 26 juni 2024
gemaakt door Sven Coolen.**

Keijenhurkven noordoost 26 juni 2024.

Foto: Sven Coolen.

Keijenhurkven zuid.

Foto: Sven Coolen.

Keijenhurkven en Vissersven oost.

Foto: Sven Coolen.

Heide ten westen van het Keijenhurkven.

Foto: Sven Coolen.

Heide ten westen van het Keijenhurkven.

Foto: Sven Coolen.

Heide en het Weike van Rozijn ten zuiden van Kromven.

Foto: Sven Coolen.

Links Kromven, midden Klein Mosven en boven Withollandsven.

Foto: Sven Coolen.

Voorgrond Keijenhurkven, Links Vissersven.

Foto: Sven Coolen.

Klein Mosven, links Kromven en Withollandsven boven.

Foto: Sven Coolen.